

Debattartikel

Debattinnlegg til Aftenposten

Ett år etter pandemien – kritikk for grensetiltakene forblir ubesvart

5. mai 2023 erklærte WHO Corona-pandemien for offisielt over. Nå, ett år senere, har de fleste nordmenn lagt viruset bak seg. Men vi som bor og jobber ved riksgrensen har fortsatt ferske minner. Nesten to år med strenge grensetiltak har satt sine spor.

Det var aldri realistisk å forvente at stengte grenser kunne utsette smittespredningen i mer enn noen dager eller uker. Dette kommer frem i en ny antologi utgitt av Svinesundskommitten med navn Pandemien stengte grensen. Likevel innførte myndighetene inngripende grensetiltak som fikk støtte av flere politiske partier – fra venstre til høyre. Tiltak som splittet familier og ga grobunn for xenofobiske holdninger.

Grensetiltakene får sterk kritikk i Koronakommisjonens rapport. Det konstanteres at tiltakene var preget av hastverk, lite involvering fra de som skulle praktisere regelverket og stadige justeringer. Dessuten liten kunnskap om tiltakenes smitteeffekt og konsekvensene for samfunnet.

Mens vi feirer 1 år uten viruset, henger spørsmålet fortsatt i luften:

Hvorfor er grensetiltakene utelatt fra den politiske debatten der vi søker å dra lærdom fra Korona-håndteringen?

Det er ikke bare «trevligt» å ha en godt forhold til svenskene. Vi er hverandres viktigste eksportmarkeder, vi deler en 161 mil lang grense, og sammen er vi langt sterkere på den internasjonale arenaen enn hver for oss. Virus er heller ikke spesielt opptatt av landegrenser, og det kreves koordinerte innsatser for å stoppe dem. Vi er avhengige av å samarbeide med hverandre, og samarbeid krever tillit.

I Pandemien som stengte grensen etterlyser fagekspertene som Preben Aavitsland og Anders Tegnell en grundig evaluering av grensetiltakenes konsekvenser for folkehelsen, samfunnsøkonomien og diplomatiske forhold. I boken gir jeg og andre politikere forslag til hvordan norske og svenske myndigheter kan forberede seg på å bekjempe neste krise – som et team. Forslagene reflekterer det som blir anbefalt i kommisjonens rapport: vi må

skape bedre rutiner for saksbehandling i krisesituasjoner, der vi involverer de som skal utføre arbeidet. Vi må også evaluere hvorvidt inngripende tiltak som karantenehotell og innreiserestriksjoner overhodet er effektive smitteverntiltak.

Jeg spurte min snart 94 år gamle mor om hun husket noen av de tidligere pandemier. I hennes barndom og ungdom var det særlig tuberkulose og tæring som var truende. Under de siste 150 år var mange flere: Tuberkulose, Den russiske snue, Gulfeber, Spanskesyken, Asia syken, Hongkong syken, HiV / AIDS, Sars, Svineinfluensaen, Mers, Ebola.

Og så Korona.

Det er ingen tvil om at det vil komme flere pandemier. Skal vi håndtere neste krise på en effektiv måte, må norske og svenske myndigheter prate sammen, øve sammen, lære sammen, og forplikte seg til Nordiske ministerrådets mål om att Norden skal være verdens mest integrerte region.

Publisert 15. mai 2024, Fredrikstad Blad og 6. august 2024, Moss avis